

عنوان: بررسی کارایی فراتئوری تغییر در ترک سیگار دبیران آموزش و پرورش شهر تبریز با استفاده از مداخله پرستاری

نام دانشجو: پرخیده حسنی

رشته و مقطع تحصیلی: Ph.D آموزش پرستاری

استاد راهنما: دکتر حیدرعلی عابدی

اساتید مشاور: دکتر اسکندر فتحی آذر، دکتر کاظم محمد

شماره پایاننامه: ۱۰۰

مقدمه: نیکوتین، ترکیب شیمیایی موجود در تنباکو، ماده‌ای اعتیاد آور است. مصرف تنباکو علت عمده قابل اجتناب بیماریها و مرگ می‌باشد. از دو دهه گذشته تحقیقات ارتقاء سلامت بر تشخیص و آزمون موثرترین روشهای دستیابی به تغییر رفتار تاکید دانسته‌اند. هدف پژوهش حاضر نیز بررسی کارایی فراتئوری تغییر در ترک سیگار دبیران آموزش و پرورش شهر تبریز با استفاده از مداخله پرستاری بود.

روش کار: پژوهش حاضر مطالعه‌ای نیمه تجربی بود. نمونه مورد مطالعه را ۲۰۰ مدرس فوق دیپلم و بالاتر آموزشگاههای نواحی پنجگانه آموزش و پرورش شهر تبریز تشکیل دادند که به طور تصادفی به دو گروه صد نفره آزمایش و کنترل تقسیم شدند. متغیر مستقل را مداخله پرستاری ترک سیگار تشکیل داد که براساس مفاهیم و فرضهای اصلی فراتئوری تغییر طراحی شده بود. متغیرهای وابسته عبارت بودند از کارآمدی شخصی، تعادل تصمیم‌گیری و رفتار سیگار کشیدن. پرسشنامه کارآمدی پرسشنامه دموگرافیک اجتماعی و تاریخچه سیگار کشیدن، رفتار سیگار کشیدن، پرسشنامه کارآمدی شخصی، تعادل تصمیم‌گیری بود. از آمار توصیفی و تحلیلی (آزمون t مستقل و وابسته، آزمون مربع کای، ویلکاکسون، فریدمن، من ویتنی، همبستگی پیرسون، آزمون اندازه‌های تکرار شده، و رگرسیون لجستیک) جهت آزمون فرضیات تحقیق استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۵۲٪ آزمودنیهای گروه آزمایش در مرحله قبل از تعمیم بسر می‌بردند. ۶۹ آزمودنی (۹۲٪) گروه آزمایش در پایان دوره پیگیری سیگار را بطور کامل ترک کردند. بعد از مداخلات پرستاری ترک سیگار میانگین تعداد نخ سیگارهای مصرفی گروه آزمایش از ۱۲/۷۱ به ۶/۶۱ و در پایان دوره پیگیری به ۲/۸۴ کاهش یافت ($P < ۰/۰۰۱$, $t = ۹/۴۵$). مقایسه کارآمدی شخصی گروه آزمایش قبل از مداخله و پایان دوره پیگیری افزایش معنی داری را نشان داد ($P < ۰/۰۰۱$), میانگین امتیاز تعادل تصمیم‌گیری گروه آزمایش از ۱۱/۲۰ در مرحله قبل از مداخله به ۱۰/۸۲ بعد از مداخله کاهش داشت و سپس در دوره پایان پیگیری بطور معنی‌داری ($P < ۰/۰۰۱$) افزایش (۱۳/۵۲) پیدا کرد. در پایان دوره پیگیری توان عادت با تعادل تصمیم‌گیری ارتباط مثبت داشت.

نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر نشان داد حداقل یکی از سازه‌های مهم (تعادل تصمیم‌گیری، کارآمدی شخصی و مرحله تغییر) فراتئوری در هر یک از مراحل یا زمانهای مختلف پژوهش نسبت به تغییر حساس است. اگر چه فراتئوری تغییر در طراحی مداخله پرستاری ترک سیگار مفید بود، اما سازه تعادل تصمیم‌گیری در گروههایی با فرهنگ متفاوت به تحقیق بیشتری نیاز دارد

واژه‌های کلیدی: ترک سیگار، فراتئوری تغییر، مداخله پرستاری